

FIȘA DISCIPLINEI**1. Date despre program**

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de DREPT
1.3 Departamentul	Extensiunea Bălți
1.4 Domeniul de studii	Drept
1.5 Ciclu de studii	Master
1.6 Programul de studii / Calificarea	Drept european (extensiunea Bălți)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Drept constituțional european						
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. dr. Marius Balan						
2.3 Titularul activităților de seminar	Dr. Ghenadie Eremciuc						
2.4 An de studiu	1	2.5 Semestru	1	2.6 Tip de evaluare	examen	2.7 Regimul disciplinei	OB

* OB – Obligatoriu / OP – Opțional

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	3.2 din care: curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	3.5. din care: curs	28	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					Ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și altele					50
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					50
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					41
Tutoriat					1
Examinări					2
Alte activități.....					-
3.7 Total ore studiu individual					144
3.8 Total ore pe semestru					200
3.9 Număr de credite					8

4. Precondiții (dacă este cazul)

4.1 De curriculum	Drept constituțional și instituții politice
4.2 De competențe	Cunoașterea noțiunilor și instituțiilor de teorie a dreptului Cunoașterea noțiunilor de drept public Cunoașterea noțiunilor și instituțiilor de drept european

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Nu este cazul
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Nu este cazul

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C.1. Cunoașterea aprofundată și utilizarea adecvată a conceptelor, teoriilor, paradigmelor și metodologiilor din domeniul juridic</p> <p>C.2. Utilizarea adecvată a limbajului specific în comunicarea cu medii profesionale diferite</p> <p>C.3. Aplicarea legislației românești, a legislației europene și a celorlalte instrumente juridice internaționale</p> <p>C.4. Aplicarea cunoștințelor necesare în culegerea datelor și informațiilor referitoare la o problemă de drept concretă și utilizarea criteriilor de incidență specifice.</p> <p>C.5. Interpretarea și corelarea informațiilor juridice pentru a emite soluții specifice fiecărei poziții profesionale: avocat, magistrat, jurist, funcționar public etc..</p> <p>C.6. Utilizarea legislației în vigoare, a aparatului conceptual și metodologic în analiza situațiilor juridice, în încadrarea lor corectă din punct de vedere juridic și în soluționarea lor</p>
Competențe transversale	<p>CT.1. Identificarea și realizarea sarcinilor profesionale în mod eficient și responsabil, cu respectarea regulilor deontologice specifice domeniului</p> <p>CT.2. Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă individuală, precum și în echipă cu respectarea profilului profesional și a palierele ierarhice</p> <p>CT.3. Utilizarea eficientă a resurselor de comunicare și a surselor de informare și de formare profesională asistată, atât în limba română, cât și într-o limbă străină de circulație internațională</p> <p>CT.4. Redactarea corectă a înscrisurilor specifice practicii juridice, cu gestiunea judicioasă a terminologiei, a regulilor de formă și a motivării.</p> <p>CT.5. Susținerea orală a unei opinii juridice; identificarea și formularea de nuanțe raportat la specificul poziției procesuale.</p>

7. Obiectivele disciplinei (din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	<p>Cursul va urmări identificarea și asimilarea instituțiilor dreptului european în contextul procesului de constituționalizare a UE cu luarea în discuție, actualizarea sau redefinirea unor principii și noțiuni cheie ale teoriei statului și constituției</p>
7.2. Obiectivele specifice	<p>La finalizarea cu succes a acestei discipline, studenții vor fi capabili să:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Definească o serie de noțiuni specifice (constituție, federalism, stat de drept, drepturi fundamentale); ▪ Explice rolul și relevanța conceptelor constituționalismului liberal clasic în contextul integrării europene; ▪ Explice necesitatea și limitele redefinirii conceptelor cheie ale constituționalismului clasic; ▪ Descrie modul în care exigențele statului de drept sunt satisfăcute în cadrul instituțiilor Uniunii Europene; ▪ Analizeze implicațiile constituționale în dreptul intern ale procesului de constituționalizare la nivelul UE; ▪ Analizeze efectele evoluției dreptului constituțional al statelor membre asupra procesului de constituționalizare a UE;

8. Conținut

8.1	Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1.	Aspecte metodologice ale dreptului constituțional european;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Philipp Dann, <i>Thoughts on a Methodology of European Constitutional Law,</i>

2.	Globalizarea, integrarea europeană și democrația;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy , <i>Globalization and Europe: How to Square Democracy, Globalization, and International Law</i> ,
3.	Concepte cheie ale constituționalismului european;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Georg Nolte (ed.), <i>European and US Constitutionalism</i> , Genoveva Vrabie (ed.), <i>L'Évolution des concepts de la doctrine classique de droit constitutionnel et la nécessité de le repenser ou d'en créer de nouveaux</i> ,
4.	Separația și echilibrul puterilor;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy , Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law</i> .
5.	Statul de drept și domnia legii;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy , Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law</i> .
6.	Suveranitatea națională și deschiderea spre cooperarea internațională și supranațională;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy , Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law</i> .
7.	Puterea constituantă, demos-ul european și constituționalizarea;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Dieter Grimm , <i>Defending Sovereign Statehood against Transforming the European Union into a State</i>
8.	Federalismul și asociația de state;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy , Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law</i> .
9.	Contenciosul constituțional;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Matthias Wendel , <i>Lisbon before the Courts: Comparing Perspectives</i> ,

10.	Statutul individului în dreptul european;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law.</i>
11.	Cetățenia europeană;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law.</i>
12.	Drepturile și libertățile fundamentale: noțiuni generale;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law.</i>
13.	Drepturile și libertățile fundamentale: catalogul drepturilor;	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law.</i>
14.	Constituția socială și economică.	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). <i>Principles of European Constitutional Law.</i>

Bibliografie

Referințe principale:

Victor Duculescu, Constanța Călinoiu, *Drept constituțional european*, Editura Lumina Lex, București, 2008;

Marius Balan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. 1. *Teoria generală a statului și a constituției. Constituția română în context european*, Editura Hamangiu, București, 2015;

Dieter Grimm, *Constitutionalism: Past, Present, and Future*, Oxford University Press, Oxford, New York (Oxford Constitutional Theory), 2016;

Maurice Adams, Anne Meuwese and Ernst Hirsch Ballin (eds.), *Constitutionalism and the Rule of Law: Bridging Idealism and Realism*, Cambridge University Press, Cambridge, New York, 2017;

Robert Schütze, *Drept constituțional al Uniunii Europene*, Editura Universitară, București, 2012;

Armin von Bogdandy, *Globalization and Europe: How to Square Democracy, Globalization, and International Law*, în "European Journal of International Law", vol. 15 (2004), pp. 885-906;

Armin von Bogdandy, Jürgen Bast (eds). *Principles of European Constitutional Law*. Oxford: Hart Publishing, 2nd edition 2009;

Georg Nolte (ed.), *European and US Constitutionalism*, Cambridge, New York, Cambridge University Press, 2005;

Marius Balan, *La souveraineté d'État et l'intégration européenne*, în **Genoveva Vrabie** (ed.), *L'Évolution des concepts de la doctrine classique de droit constitutionnel et la nécessité de le repenser ou d'en créer de nouveaux*, Institutul European, Iași, 2007, pp. 33-54;

Dieter Grimm, *Defending Sovereign Statehood against Transforming the European Union into a State*, în "European Constitutional Law Review", vol. 5, Nr. 3 (2009), pp. 353-373;

Philipp Dann, Michał Rynkowski (eds.), *The Unity of the European Constitution*, Springer, Berlin, Heidelberg, New York, 2006 (Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht, 168);

Philipp Dann, *Thoughts on a Methodology of European Constitutional Law*, în *ibidem*, pp. 37-59;
Laurent Pech, *'A Union Founded on the Rule of Law': Meaning and Reality of the Rule of Law as a Constitutional Principle of EU Law*, în "European Constitutional Law Review", vol. 6, Nr. 3 (2010), pp. 359-386;
Wim Robool, *Twilight of the European Monarchy*, în "European Constitutional Law Review", vol. 7, Nr. 2 (2011), pp. 273-287;
Antje Wiener, *The Invisible Constitution of Politics: Contested Norms and International Encounters*, Cambridge, New York, Cambridge University Press, 2008;
Matthias Wendel, *Lisbon before the Courts: Comparing Perspectives*, în "European Constitutional Law Review", vol. 7, Nr. 1 (2011), pp. 96-137;
Wolfgang Weiß, *Human Rights in the EU: Rethinking the Role of the European Convention on Human Rights After Lisbon*, în "European Constitutional Law Review", vol. 7, Nr. 1 (2011), pp. 64-95;
Bruno De Witte, *Euro Crisis Responses and the EU Legal Order: Increased Institutional Variation or Constitutional Mutation?*, în "European Constitutional Law Review", vol. 11, Nr. 3 (2015), pp. 434-457;
Stephen Brittain, *The Relationship Between the EU Charter of Fundamental Rights and the European Convention on Human Rights: an Originalist Analysis*, în "European Constitutional Law Review", vol. 11, Nr. 3 (2015), pp. 482-511;

Referințe suplimentare:

Armin von Bogdandy, *The European constitution and European identity: text and subtext of the Treaty establishing a Constitution for Europe*, în "International Journal of Constitutional Law", vol. 3, Nr. 2 & 3 (2005), pp. 295-315;
Armin von Bogdandy, *The European Union as Situation, Executive, and Promoter of the International Law of Cultural Diversity – Elements of a Beautiful Friendship*, în "European Journal of International Law", vol. 19 (2008), pp. 241-275;
Philipp Dann, Michał Rynkowski (eds.), *The Unity of the European Constitution*, Springer, Berlin, Heidelberg, New York, 2006 (Beiträge zum ausländischen öffentlichen Recht und Völkerrecht, 168);
Artur Kozłowski, *Comment on Philipp Dann, Some Remarks on the Methodology of "Constitutional Law" of the European Union*, în *ibidem*, pp. 60 și urm.;
Nils Petersen, *The Democracy Concept of the European Union: Coherent Constitutional principle or Prosaic Declaration of Intent?*, în *ibidem*, pp. 99 și urm.
Michael O'Neil, *The Struggle for the European Constitution: A Past and Future History*, Routledge, London and New York, 2009;
Jean-Claude Piris, *The Constitution for Europe : A Legal Analysis*, Cambridge, New York, Cambridge University Press, 2006;

8.2	Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1.	Aspecte introductive	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative
2.	Democrația și integrarea europeană	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative
3.	Evoluția noțiunii de constituție	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
4.	Delegarea legislativă și separația puterilor	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice,	2 ore Texte normative; spețe;

		prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	
5.	Consecințe practice ale consacării constituționale a principiului statului de drept	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
6.	Suveranitatea națională și integrarea europeană	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
7.	Implicații practice ale doctrinei puterii constituante	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
8.	Repere constituționale ale federalismului	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
9.	Controlul jurisdicțional al constituționalității legilor	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
10.	Individul ca subiect de drept în raporturile de drept public	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
11.	Drepturile cetățenilor europeni	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
12.	Consacrarea constituțională a drepturilor fundamentale	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
13.	Drepturi fundamentale opozabile instituțiilor UE și mecanisme de protecție a acestora	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;
14.	Constituția social-economică și drepturile fundamentale	Problematizarea; expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Texte normative; spețe;

Bibliografie

Revista "Dreptul"

"Revista Română de Drept European"

“International Journal of Constitutional Law” (acces limitat)
“German Law Journal” (accesibilă On-line)
“European Constitutional Law Review” (acces limitat);
<http://curia.europa.eu>
Site-ul Curții Constituționale a României (www.ccr.ro), cu legături utile către site-urile altor curți constituționale europene;

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Deși caracterul cursului este unul teoretic, nu sunt omise elementele de ordin practic, orientate în direcția formării deprinderilor specifice profesiilor juridice (avocat, judecător, procuror), oferind formarea profesională în acord cu standardele specifice asociațiilor profesionale și organismelor de profil (UNBR, CSM, UCCJR). Prin formarea deprinderii de a raționa clar și de a înțelege raționamentele juridice specifice mai multor sisteme de drept, cursanții vor avea posibilitatea de a comunica și coopera eficient atât în cadrul instituțiilor europene, cât și cu ocazia contactelor profesionale sau academice cu colegi din alte sisteme de judicare.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere în nota finală (%)
10.4 Curs	Examen scris		50 %
10.5 Seminar/ Laborator	Prezentare orală Referat sau prezentarea unei spețe		25 % 25%
10.6 Standard minim de performanță Identificarea și explicarea conceptelor fundamentale ale constituționalismului; Identificarea factorilor ce impun redimensionarea conceptelor constituționalismului clasic; Explicarea rolului instituțiilor UE în mecanismul de control și echilibru al puterilor la nivel european; Evidențierea raporturilor între mecanismele jurisdicționale europene și contenciosul constituțional din statele membre;			

Data completării:
20.09.2021

Titular de curs:
Conf. dr. Marius Balan

Titular de seminar:
Dr. Ghenadie Eremciuc

Data avizării în departament
24.09.2021

Director de departament
Lect. univ. dr. Olga Andreea Urda